

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közigazgatási s társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KOZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:
 helyben házas hordva vagy vidékre postán küldve.
 Egész évre . . . 10 frt.
 Félévre . . . 5 " "
 Negyedévre . . . 2 " 60 kr.
 Egy órá . . . 1 " "

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, *Kutasi Imre nyomdájában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivatalokban.

Hirdetési díj:
 öt hasábos petiszer 5 krajczár. Nagyobb terjedelmű a többiből megjelölt hirdetésekkel legkedvezőbb feltételekkel. Helyi hirdetés minden sora 30 kr. Nyitási költségek minden sora 20 kr. A hirdetések egyedi a kiadói iródban véstetnek fel. Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalba, a lap szellemi részében tartandó költségek a szerkesztési iródba csatolandók, nagyjelzője lényeg 1704. szám alatt

„Egy másik érsek.”

Debreczen, febr. 18.

„Másk” bizony.

Egy tudós férfi, kinek nevét tisztelettel emlegetik egész Európában, a művészetek lelkes barátja, a tudományok nem egy ágának buzgó művelője, oly férfi, kinek neve ott fénylik majd minden tudományos intézetünk élén, oly férfi, ki melegen érdeklődik minden nemes szép és nagy eszméért, oly férfi, ki büszkeségére válnék bármely országnak, mely szerencsés öt fia közé számíthatni, oly férfi, ki hazafiságát akkor bizonyította be, mikor nem lehetett oly olesón szerezni a népszerűséget, mint mai nap, oly férfi, a ki ki merete mondani meggyőződését az uralkodó hatalommal szemben akkor, mikor püspöki székének elvesztése fenyegette, oly férfi, a ki nem kényelmes, biztos helyről próbálta a veszélytelen opponálást, hanem feláldozta püspöki székét, üldözést szenvedett, megfosztott méltóságától, mert bátran igazságot szólni hazája jógaért.

Ez Haynald, a volt erdélyi püspök, most kalocsai bibornok-érsek. Cseppet sem csodálkozunk, hogy ez a főpap aztán nem tetszik a „Debreczen” íróinak. Izlés dolga, hogy kinek mi tetszik. Egyiknek az érdem, másinak a híhó.

Távol legyen azonban, hogy mi a saját izlésünket rá akarjuk oktroálni érdemes kollégáinkra s azt az erőszakot kövessük el meggyőződésükön, hogy elismerést követelünk az érdem számára. Nem, ilyen vakmerő gondolatra nem vetemedünk. Felszólalásunknak nem is ez a célja. Hanem csupán az, hogy ne méltóztassanak Haynald érsek beszédébe olyasmit bele magyarázni, a mi abban nem foglaltatik s a mi nem képezte, nem is fogja soha a szabadelvű párt törekvéseinek célját képezni.

Midőn Haynald érsek mint a magyar delegáció elnöke zárbeszédében arról szól, hogy a külügyi politikának a két delegáció által történt osztatlan helyeslése, még szorosabbra fűzi a köteleket, melyek a monarchia két államát összekötik, — hogy ez alatt csak erkölcsi kötelekeket értett, az oly természetes, hogy szinte restelljük, hogy ezt még magyarázni is kell.

Azt a férfit, ki ép azért vésztette el püspöki székét, mert tiltakozott Erdélynek a reichsrathba terelése ellen, csak némi jóakarattal s lelkiismeretességgel bíró politikai ellenfél nem gyanusíthatná azzal, hogy közös osztrák birodalmi gyűlésbe akarja most honfiktársait becsalogatni.

De hát hagyjuk a jóakaratot, hagyjuk a lelkiismeretességet: lomtárba vettük már azt régen; nincs annak kelle a politika mostani harcaiban. A lojalitásnak szolgálja alázat ma a neve

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Malvina játékszere.

Elbeszélés. — Írta: Hamar László. (Folytatás.)

Az álarcsosok tomboló lárma miatt lehetetlen volt a társalgást tovább folytatni. Elhalgattak tehát s szótlanul hatoltak előbbre a hullámzó tömeg közt.

El innen el! szolt végre a fekete dominó, hevesen vonszolva maga után Viktort, ki nem épen a legjobb kedvvel látszott teljesíteni a kénszerített sétat.

Már kijutottak a teremből. Az álcás hölgy még ekkor sem szunt meg karonfogva vezetni a gyanakodni kezdő ifut. Az emeleti páholyos lépcsőre lépve, Viktor megállott s határozottan megtagadott minden további lépést. Nem volt menekvés. A kegyetlen dominó könyörtelenül cipelte áldozatát felé a márványlépcsőre; egyenesen a 7-ik számú páholyok tartott, melynek ajtaja előtt búrnyas szolga ácsorgott, készen állva a rendelkezésre.

— Megérkezünk! szolt az ismeretlen hölgy hirtelen lekapva álcáját, mit az inasnak adott át; aztán a dominót vette le, mely ugyanazon szolgálattevő kezek közé jutott. Az egész átalakulás pillanat műve volt. Viktor álmódjára tekintett a fiatal léányra, nem tudva mit nézzen rajta: sötét fűrtelt, szemeknek tűzét, ifjusága ragyogó ró-

s a kik a törvényes, békés, barátságos viszonyt Ausztriával fenakarják tartani, azok Magyarországnak sirját ássák meg. Minden ember, ki hazáját nem akarja kiszámíthatlan zűrzavaroknak martalécul dojni, az hazafid.

De hát mivel válhatnak komolyan bennünket?

Az Ausztriával való viszonyok szorosabbra fűzését nem óhajtja senki. Olyan párt nincs Magyarországon, mely egy közös birodalmi parlamentbe bemenni igyekezzék. Sőt a delegációk intézményébe sem szerelmes mindenki a szabadelvű párt keretén belül; de arról mindenki meggyőződést szerzett tizenhárom év tapasztalatai után, hogy a delegáció nem nyeli el Magyarországot állami önállóságát s nem fejlődik centralparlamentté, a mint attól 67-ben sokan félték.

A delegáció az maradt a mi megalakításakor volt: a két parlament bizottsága a közös költség megállapítására és semmi egyéb.

Különböző delegációval vagy delegáció nélkül, olyan a milyen szövetséges viszonyok mindig kell lenni Ausztriával és Magyarországgal, a meddig az osztrák fejedelmek egyszerűen magyar király. No már most mit képzél a „Debreczen”, ha „csaták fognak jönni Ausztria megvédéséért”, hát Magyarországot azt össetett kézzel nézze, hogy fejedelmét hogyan fosztják meg tartományaitól? Hát képzeltél ilyen eset? Hát a kölcsönös védelem szükségé nem forog fenn akkor is tisztán a personal-unio mellett? S ha megverik seregünket, nem fog-e Magyarországot a „Debreczen” szerint idegen érdekért elvérezni akkor is? Vagy csak addig leszünk hí alattvalói az uralkodó háznak, míg azt meg nem támadja valaki, a veszély percében pedig hátat fordítunk neki?

Ez már nem lesz szolgai alázat, az igaz, hanem becsutlen árulás, melyet a lovagias magyar nemzet megvetéssel utasít el magától, akármilyen sallangos függetlenségi czég alatt kínálják.

— **Kölcson.** (Tiszasabályozási és Szeged ujjáépítése). A pénzügyér hó 16-án a Rothschild-csoporttal értekezett a fentjelzett czélbéli kölcsonok iránt. Eredményre eddig nem jutottak.

— **A hazai nyelv érdekében.** Az oktatásiügyi miniszter 10 megye tanfelügyelőjéhez readeletet bocsátott ki, hogy a magyar nyelvben az ottani tanítás által tett előhaladásról jelentenek.

— **Az osztrák miniszterelnök megfogalmazta.** Stremayer igazságügyérnek felmentését az oktatásiügyi tárczától; továbbá Conradnak vallásügyérré, Kriegernek pénzügyérré kinevezetésüket a bécsi hivatalos lap mai száma hozza.

— **Malvina.** A fiatal léány szívesen időzött az ifjú társaságban, kinek magas röptü szellemét bámulva csudáta s elragadtatása perczében nem egyszer feledkezett meg magáról, oly nyilatkozatra vetemedve, mik veszedelmes viszhangot szokat kelteni a szívek világában.

Zolnalky tökéletesen azt hitte, hogy boldog. Rózsaszínben látott mindent s mohón készült kivenni osztályrészt a titkos, édes örömközből, miket eddig még nem ismert soha.

Malvina észrevette e rohamos változást, de nem állott utjába tiltólag az elvakult ifjunak. Hagyta rohanni előbbre végzetes örvényén, talán mert hízelt húságának, hogy ő ideálja egy költőnek! . . .

Sziveszter estje van. Törpényi Pál az ó év utolsó napját rendezesen megszokta ünnepelni. Most sem tért el régi szokásától. A fényesen világított termekben elegáns közönség hullámlik. Mindenütt pezsgés élénkség, jókedv, mit a barátságos házi gazda vendégszeretete perczről perczre fokoz.

Legnagyobb gyülekezés van a salonban, hol Malvina kisasszony viszi a főszerepet. Ott látjuk őt egy hölgyektől körözött körben egy támlányon hanyagul levezesett ajakkal, fénylő szemekkel, kezeit feszeltlenül térdel körül fonva, picziny lábait kissé előretolva, kaczer helyzetben, mint a ki teljes tudatában van annak, hogy a mit ő tesz helyes és az sohasem jöhet kifogás alá.

(Folyt. köv.)

Nemcsak mi vagyunk bajban.

Vigasztalásunkra szolgálhat némileg, hogy a mult 1879-diki év nemcsak hazánkat sújtotta oly érzékenyen, hanem Európá két legvirágzóbb államában is nagyrészt elvisehelhetlen tetta a gazda helyzetét. Angliában 1880. újév napjára 1430 gazda jutott csödbe, míg 1878-ban 815, 1877-ben pedig 477 volt szerencsétlenekek száma. Hogy mily ellenállhatlan volt a szerencsétlenség az angol gazdákra, látható abból, hogy Mr. Mehi, a legtekintélyesebb gazdák egyike, 15 év óta csak a mult évben zárta le először számadását veszteséggel, 7500 fonttal levén kevesebb termése mint 1878-ban; pedig földjei alagszerveze vannak, s folyvást a legjobb művelésben részesültek. Szerencsésé volt — mint mondá, hogy 50 hold könnyű talaj van birtokában, mivel a máskor legjobb termésű kemény anyagtalaján holdanként 60 font vesztése volt.

Daczára, hogy a földösök nagyobb része minden lehető kedvezményt engednek bérliöknek, mégis folyvást telte vannak az angol gazdasági lapok oly szomorú hírekkel, hogy most ez, majd amaz a gazda lötte föbe magát, mivel családjaival együtt a véginségre jutott. Mivel az angol gazdák tönjrejtését a rossz évek mellett főleg az amerikai verseny idézte elő, hogy királyi bizottság is volt kiküldve az Egyesült Államokba, az ottani termelési viszonyoknak a jövőben remélhető alakulását tanulmányozni.

Hogy sokban hasonló lehet a helyzet Franciaországban is, kitünik abból, hogy itt is országos bizottság küldetett ki a gazdasági bajok okainak tanulmányozására, és hogy Franciaország, mely egész 1872 ig összes termésének 9%-ját adhatta át Anglia szükségletének fedezésére, már 1878-ban csak 1%-ot szolgáltatott el célra, valószínűleg az amerikai verseny szorítván le azt is térről; míg 1879-mi saját szükségletét sem fedezhette saját termésével, mert csak 82 millió hectoliter volt a buza-termés, pedig Franciaországnak évenként 100 millió hectoliterre van szüksége.

Lim-lom.

— Ellenzéki újságokból. —

— Nem tud a hold kétszer elfogni és megteitni a nélkül, hogy az ellenzék fontos arccsal ne jelentené, hogy: „pszt! nó már a fül!” vagy: „csitt! lesz valami”, — vagy: „pfuj! rohad valami Dániában!” — Majdnem ép oly együgyű ábrázattal, mint egy jól ismert vigjáték gyapjukereskedői. — Legújabb daczára a nagy hó s a fel nem engedett fagyoknak, a gypet hajlajak női, melyek minden szája azt regéli, hogy a kormány bukik!

Hogy miért bukik? hol bukik? Abban megegyeznek. Elvesztette a kegyet — az uralkodó előtt. Furcsa felőgása a parlamentáris alkotmányos életnek! Plane ellenzék. Elveszteni a kegyet egy kabinetnek s többbsége daczára kikapni az utieleveit! No de hát az ilyen felfogásokhoz, arról a részről szókva vagyunk. Érdekesebbek azok a sejtelmek, a melyeket a Tiszát követő kabinet alkotójáról nyilvánítanak.

Persze — biztos forrásból.

— A „Pesti Napló” — többek közt ezt írta magaának — a szabadelvű pártból:

„A Deák-párti kormányzat soha sem az ellenzék buktatta meg, hanem a saját pártjok. Nem lehetetlen, hogy ezuttal ilyesmi ismétlődik. S a mint egykor a Deák-pártban történt, úgy megtörténhet most is, hogy már legközelebb az orsz. szabadelvű párt köréből a kormánytól az fog követelteni, hogy terjeszsen elő programot. Mikor az ilyesmit a kormány párt tagjai követelik a kormánytól, a kormány megbukott. S ha önök most ilyes hirt vesznek, ne legyenek kétségben a Tiszakormány sorsa iránt.”

Csodálatos, hogy eről a nagyszerű, vulkánikus processusról a pártban senki se tud semmit. — No de az a mit a „Napló” ír — csak bevezetés, csak frázis, csak általánosság. Lássuk azokat a szájkókat, a melyek pozitív dolgokról is tudnak makogni.

— A „Pesti Hírlap” írja: „A döntő körök Tisza Kálmánt elejtették.”

A miniszterelnököt is kijelöli rögtön, t. Széll Kálmánt.

De még van ennél vadabb is. A „Függetlenség” — elavanyodva a „Pesti Hírlap”-nak Széll Kálmánnak miniszterelnökségéről írt híretől, — hogy ő is mondjon már valami nagyot, — ilyesmire vete-medik:

„Hogy Tisza elejtését saját pártja már régebben elhatározta, (?) azt tudjuk, — valamint azt is, hogy csak alkalomra vártak s oly személyiség után kutattak a közönség lomtárba került bécsi statiszták között, a ki a szabadelvű párt és a mérsékelt ellenzék közötti tömörítési képes. Keresték és megtalálták. Csak hogy nem Széll Kálmán személyében, mert nem ez van arra hivatra, hogy Tiszát pótolja, hanem gróf Andrássy Gyula, ki kabinet alakítás ügyében már több kormány-párti s ellenzéki képviselével, köztük Széll Kálmánnal is értekezett.”

Ez már aztán legalább mondott ujat, a boldog se hiszi ugyan, — de legalább mulatságos.

A csintányér csattog, férfi és nő pattog. A nehéz tölgypadó csak úgy reng alattok. Elszédül az agy s az ész. Kéjes mámorba vész! . . .

Es mig körülöttem álczások tolongnak, Magam is felesapok farsangi bolondnak, En is mint a többi a bolondját járom. Ki himné? ez talán nem is más, csak álom! . . . Valjoni mi lesz vége? Nyugalom és béke!

Jól mondád szegény barátom, valóban az; nyugalom és béke! . . .

III. A költő jutalma.

Néhány nap telt el a leirt találkozás után. Ez idő alatt Viktor sokszor gondolkodott a történetek felett, de sehoggy sem birt nyomára jöni az indoknak, a titkos rognak, mely a háttérben észrevétlenül működött.

Igy kötni ismeretséget, ilyen rohammal, mondhatni — orszákosan? Ily szemlétemást mellozni a társadalmi szabályok engedményeit? Ah, ez ok nélkül nem történhetik! . . .

Hol van hát a vonzeró? Külsőjébe? — Az lehetetlen! mert hiszen Zolnalky nem áldotta meg az ég szemmel látható férfiu előnyökkel. Alacsony termatú volt s fejének aránytalan nagysága első pillanatra kintün szük vállai felett. Arca nem volt ugyan kellemetlen, de azért mégsem lehetett rajta felfedni semmi megnyerő vonást, melylyel képes lett volna maga iránt felbresztetni a hölgyek kíváncsi figyelmét.

Akkor bizonyára lelkében kellett lapangni a hódító varázshatalomnak. Oh mert a lélek láthatatlan gyémántjai, mik a kebel mé-

Malvina játékszere.

lyében vannak elrejtve, — sokszor nagyobb becselt bírnak a művek, a szellemus holgyek előtt, mint a külsőnek mulékony ékességel! . . .

Bármily lelt legyen az indok, bárhol rejlett is a delej, — aunyi bizonyos, hogy Viktor teljesen megváltozott. Több gondot fordított öltözékére, gyakrabban kijárt sétálni. Barátai irányában is bizalmasabban viselte magát, szóval Zolnalkyban ma már egészen új embert látnak.

E pillanatban is — csak képzeljék! — épen a tükör előtt áll, nyakkendője csokrát igazgatja, százszer elbontja, százszer megkötöti és mégsem sikerül. Teringettét ez már kiállhatatlan! — No de végre ugy ahogy mégis helybenhagyja. — Ezuttan haját kezdi fésülni. Homlokára apró csigákat rak s az engedelmes firtók, elől és hátul egészen tetszése szerint idomulnak. A ruhakéfének is van dolga. — Oh mennyi fáradságot is kell kiállni annak a ki látogatásra készül. Még nehany percz s a tohlete tökéletesen rendben van.

Megindul. Ugy látszik, mintha kissé meg lenne iltetőde. De hát utóljára is az ígérteit minden becsületen ember belátja; és ő megígérte Törpényinek, hogy nehány nap mulva tiszteletét teendi.

Már várták. Kezdetben lefogult volt, de a családtagok lekötözése modora, szellemes társalgása, nyilt ösztönözése legyőzött benne minden feszélyt, sőt rövid idő múltán már annyira megtetszett neki az itteni légkör, hogy az illemszabta idő elteltefel maga kért engedélyt a további látogatásokra.

E naptól kezdve gyakori vendége lett a Törpényi-háznak. Talán mondanunk is felesle-

Malvina játékszere.

ges, — hogy ott Malvina birt rá nézve leg-több vonzerővel.

A fiatal léány szívesen időzött az ifjú társaságban, kinek magas röptü szellemét bámulva csudáta s elragadtatása perczében nem egyszer feledkezett meg magáról, oly nyilatkozatra vetemedve, mik veszedelmes viszhangot szokat kelteni a szívek világában.

Zolnalky tökéletesen azt hitte, hogy boldog. Rózsaszínben látott mindent s mohón készült kivenni osztályrészt a titkos, édes örömközből, miket eddig még nem ismert soha.

Malvina észrevette e rohamos változást, de nem állott utjába tiltólag az elvakult ifjunak. Hagyta rohanni előbbre végzetes örvényén, talán mert hízelt húságának, hogy ő ideálja egy költőnek! . . .

Sziveszter estje van. Törpényi Pál az ó év utolsó napját rendezesen megszokta ünnepelni. Most sem tért el régi szokásától. A fényesen világított termekben elegáns közönség hullámlik. Mindenütt pezsgés élénkség, jókedv, mit a barátságos házi gazda vendégszeretete perczről perczre fokoz.

Legnagyobb gyülekezés van a salonban, hol Malvina kisasszony viszi a főszerepet. Ott látjuk őt egy hölgyektől körözött körben egy támlányon hanyagul levezesett ajakkal, fénylő szemekkel, kezeit feszeltlenül térdel körül fonva, picziny lábait kissé előretolva, kaczer helyzetben, mint a ki teljes tudatában van annak, hogy a mit ő tesz helyes és az sohasem jöhet kifogás alá.

(Folyt. köv.)

pek és szülőknek legyen is azok, kérdésessé válnak. És legyen ön meggyőződve, semmi sem fogja feltartóztatni azon mozgalmat, mely az emberiség körében észlelhető, a hagyományos utak mellőzésében. Tudja ön, melyik ama két természeti ösztön, mely ellenállhatatlanul jelenik az erkölcsi világban is? Ez a szerelem és a szabadság. E két természetes ösztön közül az egyiket eddig alá kellett rendelni a másiknak.

Ne kárhozzasson ön el bennünket, ne mondjon ateistáknak, midőn megakarjuk menteni a házasság intézményét és oly engedelmesség árán, melyek elutasíthatatlanul szükségessé válnak. — szilárdabb akarjuk azt tenni és főleg kedvezőbbé, kivált a nőkre nézve, kik a jelenlegi viszonyoknak valódi martírjai, akár elveszünk őket, akár lányok maradnak. Az orvosság, melyet ajánlunk az elválás lehetőségére, mely méltóbb, természetesebb gyöngédebbé válnak az által, mint ezt amaz országok példája bizonyítja, hol az elválás bizonyos esetekben meg van engedve. Kevésbé szarok rendszer mellett, minő a mostani, a házasság nemcsak erkölcsösebbé válnék a házastársak kölcsönös jogainak és kötelességeinek igazságosabb felosztása által, hanem vonzóbbá és érthetőbbé is azokat, kik nem akarják abba belépni, mert azt örökös fogságnak tekintik.

Ami a gyermekeket illeti, ezek erkölcsi életére nézve sokkal károsabbnak nyilvánítja Dumas oly házastársak viszonyát, kikre nézve az elválás kérdés fölött is azokat, kik nem akarják abba belépni, mert azt örökös fogságnak tekintik. Dumas e műve kétségtelenül újult erővel meg fogja indítani Franciaországban és sokat vitatott kérdés fölött a harcot, mely az irodalom teréről valószínűleg át fog csapni a törvényhozó testület körébe is.

Az álmosdi rablójlikos felkasztatása.

Tegnap délután még az előbbieknél nagyobb tömeg gyűlt össze a siralomház előtt. Mindenki látni kívánta a kivégzendő gyilkost. A rendőrség is katonaság némely alkalommal erőszakhoz is volt kénytelen folyamodni, hogy a megszállt közeledés ismét helyreállítsa.

Nagy és tegnap délután óta szakadatlanul ivott és folytonosan beszélt, néha pedig kuncogkodott is. Így egy ízben epert kért enni, természetesen azt felelték neki, hogy „nincs”.

Mire ő ezt mondta: — Hát hiszen nem is azért mondom, nem muszáj azt adni, a miért én kértem.

Panaszkodott továbbá a rossz bor miatt, azt mondta, hogy ő mindig jobbat ivott ennél; ilyen komisztól bizony aligha megölte volna Embert.

Az nagyon sajnálta, hogy az anyja el nem jött s mindig csak azt beszélte, hogy bizonyosan valami baj van otthon, azért nem jöttek el, „ú k i g y e l m e é k”.

Két földjéit, kik mint huszárok szolgálnak itt, látni kívánt. Ezekkel sokáig beszélgetett.

Az egyik azt kérdezte, hogy: — Mit írunk már pajtás háza az anyádnak?

— Hát tesvir, csak azt ird meg a mi való. — Ne is sirasson engem, mert én azt nem érdemlem meg. Sok keserűséget, meg szegyet hoztam a fejkőre.

Kilenc órákor este valamennyi börtön-szobába bevezették, a hol többi társaitól búcsúzott el.

— Áldjon meg az Isten benneteket fiúk, — mondá. — Szabadítottam ki innen mihamarább, de ne úgy ám, mint engem. Ezután magához kérte egy rabtársát,

kivel fogsága ideje alatt egy szobában lakott. Ez egy nazarenus. Ezzel körülbelül 3 óra hosszáig beszélgetett a prófusz jelenlétében. Leginkább azonban imádkozott. Mintegy 12 óra lehetett éjjel, mikor az álom erőit vett rajta és lefeküdt aludni.

Reggeli öt óráig nyugodtan, sőt édesden aludt, ekkor felébredt s kikérdézt.

Ezután a börtönnyitogatól lábvízért kért hogy majd ha az akasztásnál le kell vetnie csizmáját tiszta lábbal lépjen a bitófa alá. Majd ismét lefeküdt aludni s csak reggeli 7 órákor ébredt fel. Oly higgadtan mintha semmi rossza sem volna elkészülve jó étvágygyal kávézott s aztán a lelkéssel imádkozott. A szivarozást azonban sohasem hagyta abba.

A siralomházban összegyűlt pénzzel aként rendelkezett, hogy annak felét a prófuszának adta, a másik felét pedig a raboknak, hogy majd egy ünnep napon bort hozassanak rajta.

Ma reggel 8 órákor már óriási néptömeg állta el az utcákat, a hol a menetnek végig kelle menni.

Nagy csapat huszárság foglalt állást a katonai fogház előtt. Kilenc órákor pontban megérkezett a generális. Fél tíz órákor hozták ki az elítéltet a fogházból. Ekkor a nép tolongani kezdett. Huszonhat szuronyos baka képezett kört és azon belül haladt az elítélt lassu, de szilárd léptekkel a vesztőhely felé. Mellette jobbról a lelkész ment. Három század huszárság rúkkolt ki.

Nagy szivarozva ment ki a vesztőhelyre, sőt még oda kint sem dobta el a szivart szájából. A nagy templomnál a menetnek egy kis időre meg kelle állnia, mert Nagy rosszul lett. Egy pohár rumot ivott s aztán ismét magához tért.

Körülbelül tizenegy óra lehetett, mikor a menet a vesztőhelyre, a kettős halomhoz kiért, mert lába kintlák meg őt kocsival, nem akart felülni s így gyalog tette meg az utat.

A bitófa körülbelül 10' 1' hosszú czölöp egy halom közepén volt felállítva.

A szabadított eláthatatlan néptömeg lepte el. Nagy először is a bitófát kereste tekintetével s mikor meglátta arczímá változatlanul maradt.

A katonaság egy kört képezett a halom körül — Csend lett. Az auditor német nyelven fel olvasta az ítéletet, majd utána egy másik tisztt mindjárt magyarul is felolvasta. Ezután: — „Zum gebet”-et komandírozta, dobpergés hallatszott, és a gyalog katonaság terére borult.

Ezután ő érthetetlen hangosan a huszárság felé fordult s ezt mondta:

— Márton Józsi földimnek szeretnék még egy pár szót mondani.

Kozarek, ki teljesen öltözött fekete keztyűben mellette állott s azt mondta, hogy majd a lépcsőről beszélhet vele.

Az elítélt a hóhér két segédjével a lépcsőre lépett s még ott is földje nevével emlitette. Keze lába már ekkor meg volt kötözve fekete zsinnyal, a szivar pedig még mindig szájában volt.

Ekkor Kozarek a bitó lábához támasztott lépcső harmadik fokára lépett, zsebéből egy kis fekete kötelet húzott ki, az elítéltnek nyakára illesztette azt, a horgokat a szegre akasztotta, a két segéd egyet rántott alul a lábához kötött kötélen. A hóhér egy kicsit le nyomta fejét, egy kis roppanás hallatszott, a test rángatózott, az arc elékelt. Vége volt.

— Kozarek fehér kendővel fogta be az elítélt szemét és száját.

A holttest függve maradt a bitófán és egész nap nagy néptömeg bámulta azt.

Értesítés.

Igen tisztelt barátim, ismerőseim és a mélyen tisztelt közönséget róvar vagyok e lap mai számának hirdetései rovatában olvasható közléseimre figyelmessé tenni és tisztelteljesen felkérni, hogy az általam képviselt ügyet nagybecsű bizalmukra és támogatásukra méltatni sziveskedjenek; meglehetősen teljesen győződve, hogy a hozzám forduló bizalmat mindenkor szakavatott, előzékeny, pontos és reális eljárás által igyekvendem igazolni. Debreczen 1880. január.

M. Kóssa Albert

A „Magyar-Francia biztosító részvénytársaság” vezénylő titkára.

Napi hírek.

— **Jogász kránzchen.** A joghallgatók által f. hó 25-én a Koronában rendezendő kránzchenre a meghívók már szétküldtek. Ez lesz az idén az első kránzchen s így biztosan sikerül a fog.

— **Büvész.** Holnap egy Gottlieb Emléki nevű büvész fogja bemutatni magát színpadunkon. A büvész most legutóbb nagyváradon producálta magát s mutatványai annyira tetszettek, hogy ötször-hatszor kellett egymásután az „Arany sas” nagy termében szüfolt ház előtt játszania.

— **Hangverseny.** Ifj. Csáthy Károly ur könyv kereskedésének kirkatában látható a híres tenoristák H a j ó s n a k néhány arczképe. Ugy halljuk, hogy a nevezett művész egy hangversenyt szándékozik városunkban rendezni.

— **Mandoki Béla** szinzigatógnak s jeles színművésznök betegsége nem életveszélyes ugyan, de az orvosi meghagyás szerint két hétig aligha elhagyhatja az ágyát. Mellhártya gyulladásában szenved. Ohajtjuk, hogy mielőbb ismét úzvozzolhessük őt színpadunkon.

— **Kozarek** a pesti hóhérnak ugyancsak sok bálmulója akadt városunkban. A Bika előtti tereget mindig nagy tömeg állja el s a boldognak érzi magát, ki a nagy mestert láthatja. Kozarek sem ment azon babonától, hogy az akasztott ember életének évszámait a lutriára tegye. Ő maga tegnap 12 forinttal próbált szerencsét a lutrián. Különbö a lutriás boltok valószínűs ostromnak vannak kitéve. Ugyisint az akasztott ember históriái is rendkívül nagy kelendőségnek örvendenek.

— **A Proletárok** — ban a jutalmazandó T ö r k n é asszony Kamillát, Pruelle Korneliának rendkívül hatásos szerepét fogja játszani. A darabotól színi körökben, mint értesültünk olyan rendkívül hatást várnak, minő Pestben volt. Lesz alkalmunk lapunk holnap számában a darabot ösmertetni, hogy olvasóink előre is tájékozva legyenek a darab kitűnő szerkezetéről.

— **Szomoskeői a börtönben.** Kremsből írják: Szomoskeőy most tudvalevőleg a steini fogházban van, hol hátra lévő börtönbüntetését ül le. Minthogy Szomoskeőy legutóbbi rabasága alkalmával megszökött, most fegyelmi büntetést is alkalmaztak ellene, mely abban áll, hogy egy hónapra külön pinczébe zárták s a láncokat rajta hagyták, ezek különben meglehető, később is rajta maradnak. A fegyelmi büntetés leteltéig nem adnak neki munkát, de azután dolgozania kell.

— **Három nevezetes külföldi író** idős jelenleg fővárosunkban. Ezek Bjornsterne Björn, a Csöd szerzője, Tissot, a Milliórdok hazájának írója, ki országunkról közeleb megjelent könyvében sok rokonszenvelé irt és Sacher-Masoch, a német színmű és regényíró. Ez utóbbi tulajdonképp azért jött, hogy legújabb darabjainak, az „Erkölcis óriének” előadásán a német színházban jelen legyen. Azon-

ban furcsán járt, mert a gyapju-utczai színházban megfelelő díszletek hiányában darabja nem kerülhet színré. Most hát, hogy mégis láthassa darabját Budapest, a népszínház igazgatójával lépett érintkezésbe művének előadhatására iránt. A két előbbi csak érdeklődés és rokonszenv hozta körünkbe. Bjornsterne kedvéért e közelebbi napok valamelyikén a Csödtöt alkalmasint előadják a nemzeti színházban.

— **Tölvölgyi Titusz** iróatársunkat súlyos csapás érte. Édes anyját vesztette el. A boldogult Schaffner János királyi törvényszéki bíró neje, szül. Sambergeni Stix Romána a legidősebb derék nő egyike volt s f. febr. 12-én élte 71-ik évében hunyt el Karczagon. Hamvai Egerbe szállítottán, ott adták át az örök nyugalomnak e hó 16-án. Öszinte részvétellel osztozunk tisztelt barátunknak, a jeles tollu írónak bánatában, kit lapunk is legzisebben látott dolgozó társai közé számít.

— **A francia korona gyémántja.** A korona gyémántja rajta van, hogy a császárság minden maradványát eltörölje. A souverain uralom fényének és pompájának nagybecsű emlékei a koronaékszerek legközelebb aligha dobra nem kerülnek. A törvényhozó testületben Raspa Benjámin 24 kollegájával együtt egy indítványt nyújtott be, melyben azt kívánja, hogy a korona ékszerei adassanak el. Az indítvány jóformán szöszterit ismétése annak, melyet H. Hervé de Saisy 1871-ben tett, mely azonban bár a kamra figyelemre méltatta, valamelyik bureauban elaut. Hervé de Saisy a korona minden ingatlának eladását kívánta, s azt javasolta, hogy azok ára a háborúban elpusztult városok fölépítésére fordítsassék. A kamra Raspa indítványát még külön bizottsághoz utasította. Az ékszerek egy részét azonban, mely historiai érdekel bír, aligha lehet eladni, mivel ezek roppant értékek.

— **Algyő község — nincs többé.** E községet a múlt tavaszi árviz tudvalevőleg romba temette. Csongrád megye közgyűlése f. hó 13-án tartott ülésében kitérte a megyebeli községek sorából s kimondta, hogy az algyői község kitéleltetés czéljából építendő „Sándorfalva” helyette a község és a régi Algyő erentul Sándorfalvának csak külterületét fogja kepezni.

— **A diphteritis jó magyar neve.** Simonyi Zsigmond a „Nyelvtör” legújabb számában indítványozza, hogy a „roncsoló toroklob” helyett a „torokpenész” elnevezést használjuk, mely találat is, magyarosabb is. Veszprémege több helységében használják ez elnevezést.

Közgazdaság.

Szólótermelés telben.

Az olasz kormány, B. Berti urat gyümölcsészeti és kertészeti tanulmányok végett Franciaországba küldvén pár évvel ezelőtt, a közelebbi visszatérével jelentést tett a florenzi kertészeti tarsulatban tapasztalatairól. Az általa közöltök között különös figyelmet érdemel az, a mit a thomery-i szőlő-művelés-módról előadott.

Thomery, Párisától mintegy 60 kilométernyire, 1000 lekosai bíró falucska, már több mint 100 év óta élénk kereskedést folytat a Párisba szállított almáival és körtvéivel. Az utóbbi időben azonban egy Rose Charmant nevű uri ember telepedett e falucska s egy oly szőlőművelési módot honosított meg ott, melynek folytán a község vagyonsága évről-évre jelentékeny mérvben gyarapodik.

Thomery tájaja vastartalmu márga és kavics; 60 hectaryni területet nem lát az ember egyebet, mint egymással párhuzal futó fémber köfalakat, a melléjük ültetett, s fehérre meszelt szőlősorokkal. A szőlők bemeszélése

azért történik, hogy a mohok és rovarok elpusztuljanak azokról, s valóban a rovarok hiányát eléggé jellemzi azon tény, hogy veretek, más rovarvő madarak a legnagyobb ritkaságok közé tartoznak e vidéken, a tolvajokról is ugyanez levén mondható.

E helység legnagyobb nevezetességét azonban a R. Charmant ur szőlő-tenyésztő intézete képezi. Egész szőlője tulajdonképp egy nagyserű üvegházhoz van átalakítva. A szőlőtőkék ugyanis egymástól 2 méter távolságu sorokba lévén ültetve, minden ilyen kettős sor fölébe egy 1-50 méter magas üvegház sor van emelve, melynek teteje 45 foknyi szöglet alatt kékfelé lejt, míg magok az üvegházorok meridionális irányban fekszenek.

Maga a szőlő-talaj a szokatlan tenyésztés-módnak megfelelő gondos művelésben részesül s különböző trágyaszerekkel bőségesen el van látva. A tenyésztett fajok főleg: Chasselas Napoleon, Chasselas rouge, Frankenthal, Bachelé és Fosler seedling. A tenyésztési időszak tulajdonképp két évre terjed, illetőleg csak minden második évben alkalmaztatnak a tőkék az alább leírandó tenyésztésre, nehogy nagyon megerősessenek; a tulajdonképpeni tenyésztést megelőző évben pedig az üvegházak fedőtábláit eltávolítottán, a tőkék a szabad levegő hatásának vannak kitéve, téiben pedig szalmával és trágyával bőven befedve, hogy a téli hideg ellen kellőleg óva legyenek. A tenyésztési időnek közeledtével a vesszők az üvegház bejáró falán szoronyokra feszítetnek, egy részök pedig földdel töl vi-rágcserepeken huzatit keresztül; az üvegház ablak-tábláit azután felrakatnak s a hüvesebb idő beálltával kezdetét veszi a fűtés, mely részben az ültetvénysorok között és a cseppek körül felhalmozott istálló trágya, részben pedig e czérra berendezett melegítő csövek által történik.

Eleinte az üvegházak hőmérséke 9, később 12 fokra emeltek, az ablakok gondosan bezáratnak, hogy a legkisebb levegő se hatolhasson köztök keresztül, e mellett a falak kívülről is trágyával borítatnak be. A tulajdonképpeni tenyésztési időszak deczemberben veszi kezdetét, a mikor is a vesszők rugéjra fakadni kezdenek, s áprilisig tart, a mikor a fűrtök érése bekövetkezik. A rugéyek fakadásával a hőmérsék napnál 20, éjjel 12 fokra emeltek s a hajtásokra vizpára fecskendeztetik; majd a hőmérsék 25 fokra hág, s a frankenthal fajnál a tulságos meleg és vizpára elbocsátása czéljából szellőztetés is történik.

A virágzás idején — a mi körülbelül 15 napig tart — a hőmérsék 28—30—35 fokra emeltek, a levelek egy része eltávolítatik, de a level-kocsányok meghagyatnak, a növényekhez néha friss levegő bocsátatik s a fűrtök alatt a vesszők meggyűrűztetnek, miközben trágyalével való fecskendezés, majd a penészképződés akadályozására kénporral való meghintés is alkalmaztatik, mindez tudniillik már a fűrtöképződés teljes megtörténte után, ugyan e kezelés tolytatódván egész a fűrtök megérése idejéig, a mikor is a hőmérsék ismét 25 fokra szállítatik le.

A fűrtök megérése ápril elején következik be, egy vesszőn rendszerint 4, a cserépbén növelteken pedig hat fűrtök hagtatván. — Egy-egy vessző átlag 15 kgr. fűrtök szolgált, s e fűrtök kilogrammja Párisban ekkor 30—35 francan adatik el, míg a cserépbén nevelt, s fűrtökkel rakott szőlőkért 50 francot is meg adnak.

Kérdés nem lehetne-e nálunk is a thomery-i példát követni?

Felelős szerkesztő: Kutasi Imre.

Főszerkesztő: Vértesi Arnold.

A MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

alólírott igazgatóságának van szerencséje tudatni a biztosító közönséggel, miszerint a társaság debreczeni főügynökségét immár berendezte és annak vezetését, Bihar-, Hajdu-, Máramaros-, Szabolcs-, Szatmár-, Szilágy- és Ugocsa megyék területére kiterjedő hatáskörrel, M. KÓSSA ALBERT társasági vezénylő titkár urra ruházta.

felhatalmazván őt, hogy: a tűz-, szállítvány- és jégkár biztosítási tizletágban, jogérvényes kötvényeket (biztosítási okmányokat) állítson ki, továbbá, hogy: a debreczeni főügynökség fentjelzett területén fő- és alügynököket szerződtessen és azokat meghatalmazással és utasításokkal ellássa. Budapest, 1880. január 1-én.

Moskovicz m. k. SCHWEIGER m. k.

A Magyar-Francia biztosító részvény-társaság igazgatóságának fentebbi közléseire hivatkozva, tiszteletteljesen jelentem, hogy a társaság DEBRECZENI FŐÜGYNÖKSÉGÉNEK vezetését átvettem, és a főügynökségi irodát a Tóplacson, a 2145-ik számú ház emeletén megnyitottam, tudatván egyszersmind, hogy ugyanott biztosítási ajánlatok elfogadhatnak és az üzletre, valamint a társaságra vonatkozó minden felvilágosítások készségesen adhatnak.

A társaság biztosításokat elfogad:

- a) tűzvész és robbanás által okozott károk ellen;
- b) jég-károk ellen;
- c) szárazon és vizen szállított javak károsodása ellen;
- d) az ember életére, minden ismert módozat szerint.

A Magyar-Francia biztosító részvény-társaság 20 millió frankot, azaz nyolcz millió arany forintot tevő alaptőkéjéből, mindjárt a megalakulás után

10 millió frank, vagyis négy millió arany forint

a részvényesek által már készpénzben befizetett és részint Budapest elsőrangú pénzintézetéinél, részint pedig magyar államértékekben és elsőbbségben lón elhelyezve. Bizvást elmondható tehát, hogy nemalulit eddig még hazánkban, sőt az egész monarchiában, biztosító-intézet, mely a közönségnek akkora alapvagyonnal nyújtott volna garantiát, mint a mennyit társaságunk mindjárt kezdetben felmutatni képes.

A legjobb meggyőződéssel vagyok bátor tehát felhívni a tisztelt biztosító közönség bizalmát társaságunk iránt, mely a méltányosság, pontosság és legszigorúbb becsületesség követelményeinek mindenben megfelelend és a díjtételek megszabásánál a solid verseny kívánalmaira, mindenkor keelő tekintettel leend.

Midőn végül, hivatkozva a biztosítási pályán sok éven át szerzett tapasztalataimra és e téren mindenkor tanusított rend- és igazságszeretetre, a tisztelt közönség szives bizalmát igénytelen személyem iránt is tiszteletteljesen kikérném, ismételve ajánlom az általam képviselt társaságot, nagybecsű bizalmába és támogatásába.

Debreczen, 1880. január hó 1-én.

A Magyar-Francia biztosító-részvény-társaság debreczeni főügynöksége:

M. KÓSSA ALBERT, vezénylő-titkár.